

Janez Samotar
Godec Martin in njegove gosli
Ilustrirala Bara Remčeva

Uvodna

Nekoč živel je na tem božjem svetu
mož, ki ob rojstvu so njegovem stale
tri rojenice prave, žene zale,
prav na Martinov dan, ki v vsakem letu
praznuje se po starem običaju
z gosjó in vinom v vsakem našem kraju.

In prva rojenica se sklonila
z nasmehom zlatim in nevidnim jokom
nad spečim je prečudežnim otrokom
in mu tako je tiho govorila:
»Želim, da bi srce ti hrepeneče
v življenju imelo vedno dosti sreče!«

A druga rojenica mu je rekla
nad zibko sklonjena z veselim glasom:
»Želim ti, da bi k tem veselim časom
usoda enkrat v letu tebi spekla
še tolsto gos in z vinom jo zalila
najboljšim, ki ga trta je rodila!«

A tretja rojenica zasmejala
nad zibko se njegovo je radostno
in položila vanjo reč skrivnostno
ter zraven mu tako je šepetala:
»Da bi v življenju srečno šli ti posli,
storiyo naj te moje zlate gosli!« —

Potem so vzele ga iz zibke v roke
in na ime so svetega Martina
krstile ga ljubeče kakor sina,
rekoč mu: »Zbiraj žalostne otroke
krog sebe na življenja burni cesti
in jim ozdravljaj srca vseh bolesi!«

Takrat z neba še sonce posijalo
nad njimi s svojim dobrim je nasmehom
in brž še k tem Martinovim uspehom
tri zlate žarke svoje je dodalo:
za srce, za razum in še za dušo,
ko šel Martin bo spat pod mrzlo rušo!

Tako obredi krstni so končali.
 In vino v curkih je čez mizo teklo
 in vse, kar v kuhinji se je napeklo,
 prišlo med goste je, ki bili zbrali
 so okrog miz se v tem pomembnem slavju
 Martinu v čast, v željah po dobrem zdravju!

(Dalje.)

Škrati v Vosmužovski in Lubijski gori

(Lužiškosrbska pripovedka * Ilustrirala Elda Piščanec)

Ko je v sivi davnini Vosmužovska gora pri Vošporku prenehala bruhati iz svoje notranjosti ogenj in pepel, so se v to vdolbino naselili škrati. Ti so uganjali po gori in njeni okolici vsakovrstne prijetne in neprijetne šale ter hrup in direndaj. Imeli so tudi svoje posebne praznike. Da bi jih čim svečaneje praznovali, so kupovali v Vošporku razno kramarsko blago, pri kmetih v okolici pa mleko in sir. Ob takih prilikah so ljudem zastavljali razne uganke, ki jih ti v veliko veselje škratov seveda niso mogli rešiti. »Če bi kdo rešil uganke, ki jih mi zastavljamo,« so pravili, »potem bi ne bilo več obstanke za nas v teh gorah. Izseliti bi se morali, kar bi nam pa bilo zelo neljubo. Tu nam namreč zelo ugaja.«

Nekoč so škrati pokupili v Vošporku pri kramarjih vse blago, pri kmetih v Žarkah in Maleticah pa ves sir in mleko. Zato so ljudje ugibali, kaj neki se v Vosmužovski gori pripravlja k praznikom.

V dneh, ko so škrati praznovali svoje svetke, orje pod Vosmužovsko goro na svoji njivi neki kmetič. Kar zasliši z gore najrazličnejše glasove in ropot. Nekaj časa posluša, potem urno požene voliča: »Hij,